

N:o 2.

Af herr **G. Erikson** i Myckelgård, om ändrad lagstiftning i fråga om deltagande i byggnad och underhåll af folkskolehus m. m.

Bland de offentliga byggnader, som församlingarne behöfva och äro skyldiga att bygga och underhålla, torde en obestriddig likhet, så till behovets art som byggnadernas ändamål, förefinnas mellan kyrka och skolhus. Uti 1842 års folkskolestadga finnes detta vara erkänt och hafva fått sitt uttryck deri, att grunderna för deltagande i folkskolebyggnad upptogos från då gällande stadganden om deltagande i kyrkobyggnad.

Den otillbörliga och öfverdrifna tunga å jordbruksnäringen, som med nyare tiders arbetssätt innefattades i då gällande grunder för bekostandet af dessa och flera offentliga byggnader, föranledde emellertid ständiga sträfvanen för ett billigare och jemnare fördelande af byggnadsskyldigheten, ett sträfvande som numera äfven ledt till slutlig lösning, så att nya författningar äro antagna rörande grunderna för deltagande i de flesta offentliga byggnader af kommunal natur.

Under tiden utbröts likväl frågan om folkskolebyggnader och erhöll genom beslut redan vid 1876 års riksdag sin särskilda — man må väl säga något våldsamma — lösning, genom att helt enkelt äfven för byggnad och underhåll af skolhus använda de för årliga och löpande kommunalutskylder stadgade grunder, d. v. s. bevillningen efter art. II eller fyrktal. Ifrån den på detta riksdagsbeslut grundade kongl. kungörelsen den 30 november 1876 inflöt stadgandet i den ännu gällande förnyade folkskolestadgan af 1882, hvars 58 § bestämmer att tillgångar till kostnaderna för *skolväsendets* bestridande (således äfven byggnad och underhåll af skolhus inbegripet) skola

sammanskjutas efter de grunder, som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadgade, med tillåtelse dock för skoldistriktet att för ändamålet jemväl upptaga en viss personel afgift. I fråga om fördelningen af kostnaden för alla andra kommunala byggnader har dock numera (se kongl. kungörelsen den 26 september 1884, den 1 maj 1885 och den 12 juni 1885) antagits den gemensamma grundsatsen, att fastighet skall deltaga efter hela sitt påförda bevilningsbelopp eller åsatta fyrktal, under det för andra beskattningsföremål ej deltagas med mera än en fjerdedel af påförd bevilning eller åsatt fyrktal.

Det torde vara omöjligt att framte något giltigt skäl, hvarför folkskolebyggnad i förevarande hänseende skall så skarpt skilja sig från öfriga kommunala byggnader. Deremot är det lätt att inse hurusom den grundsats, hvarpå nyssnämnda stadganden hvila, är i och för sig riktig, när det gäller byggnader med en beräknad varaktighet af sina 50 å 100 år. Å andra sidan har redan den 10-åriga erfarenheten visat ej allenast, att de nuvarande bestämmelserna om skolhusbyggnad kunna i synnerhet på landsbygden trycka åtskilliga med hög inkomstbevilning och mera rörlig skattskrifningsort utomordentligt hårdt, enär de i olika kommuner kunna efter hvartannat nödgas bekosta skolhusbyggnader med ända till $\frac{1}{15}$ å $\frac{1}{10}$ af hvarderas värde, utan äfven att utsigten härtill å andra sidan gjort dem till motståndare till behöfliga förbättringar i skolväsendet, ett motstånd, som ofta haft en afgörande betydelse genom deras i allmänhet höga kommunala rösträtt.

Ej sällan har det ock, åtminstone i min hemort, händt, att man vid beslut om uppförande af nya skolhus frivilligt frångått de lagstadgade grunderna för deltagandet och bestämt andra, rimligare och af närmare likhet med hvad numera gäller för öfriga kommunala byggnader.

Med stöd af dessa förhållanden, och då frågan om grunderna för deltagandet i allmänna byggnader onekligen torde höra under civil lag, om ock folkskolebyggnad af lätt insedda skäl icke är nämnd i byggningsbalkens 26 kap., får jag värdsamt föreslå,

att Riksdagen dels för sin del besluter att för deltagandet i byggnad och underhåll af folkskolehus, med hvad dertill hör, enahanda grunder skola gälla, som äro för deltagandet i kyrkobyggnad bestämda genom lag af den 12 juni 1885; dels hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhåller om sådan ändring i § 58 och möjligen § 52 af kongl. stadgan om folkundervisningen i riket af den 20 januari 1882, att kostnaderna för byggnad och underhåll

af skolhus med hvad dertill hörer skola tillskjutas efter samma grunder, som för kyrkobyggnad gälla.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 22 januari 1888.

Gustaf Erikson
i Myckelgård.

N:o 3.

Af herr G. Erikson i Myckelgård, om ändring i vilkoren för lönetillskott åt lärare och lärarinnor vid folkskolor, mindre folkskolor och småskolor.

Alltsedan statsverket började understödja de allmänna folkskolorna medelst lönetillskott till vid dem anstälde lärare och lärarinnor, hafva för sådant lönetillskotts undfående varit stadgade vissa vilkor, beträffande dels lärares kompetens och aflöningsbelopp, dels årliga undervisningstiden vid den skola, der läraren vore anställd. Den till sina hufvudgrunder ännu gällande författningen härom, nemligen kongl. kungörelsen den 16 juni 1875, innehåller bland annat, att lärare eller lärarinna, för hvilken lönetillskott af allmänna medel må erhållas, »skall meddela undervisning minst åtta månader af året», eller »vara med undervisningen sysselsatt minst åtta månader af året». Då detta tillskott af statsmedel för skolornas underhåll småningom blifvit så betydligt, att det motsvarar nästan hälften af de årliga kostnaderna för lärareaflöningen, är naturligt, att här anförda tidsbestämmelse blifvit normerande för skolornas årliga läsetid, så att den frihet att ordna undervis-